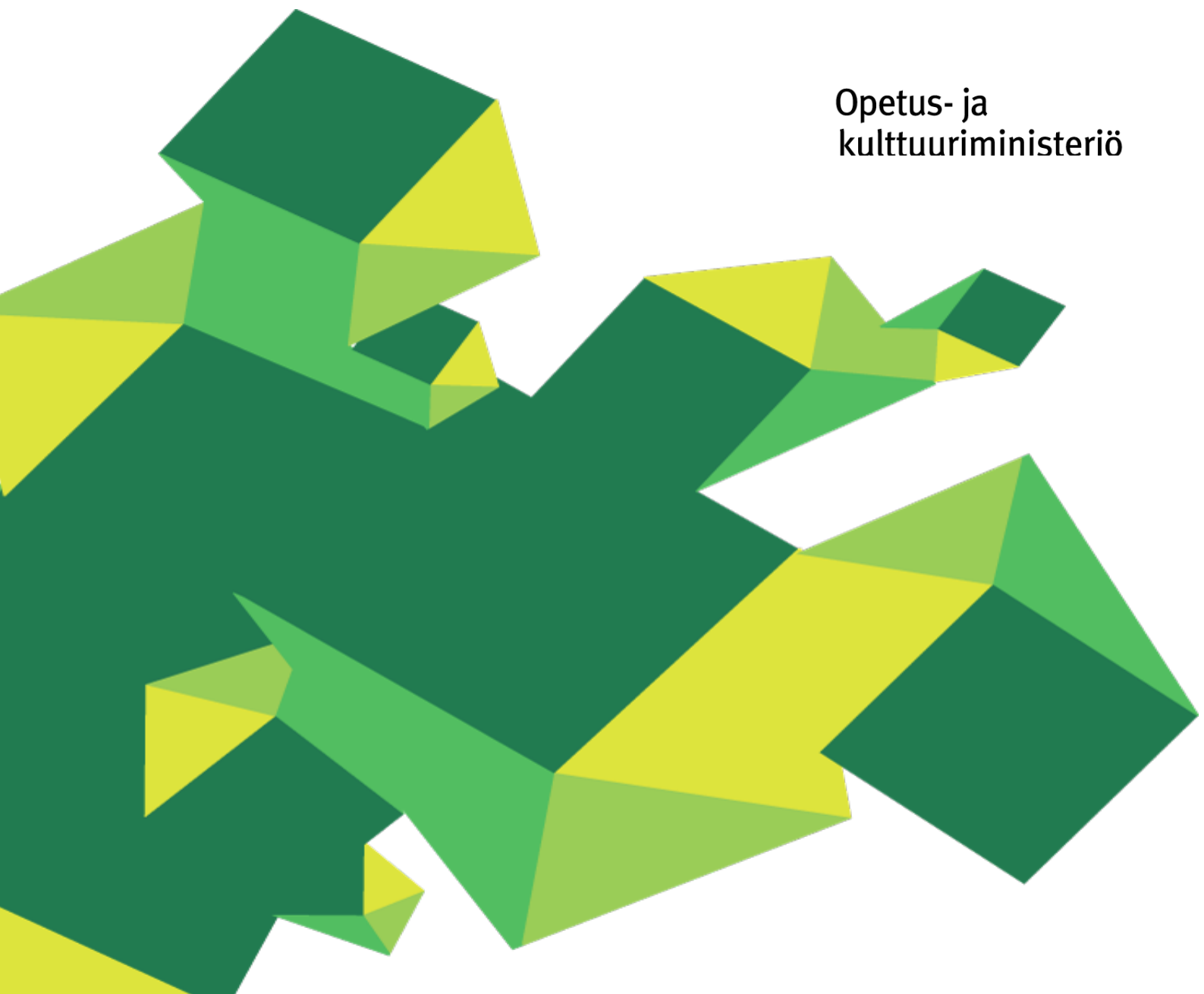

LUMA-tutor toiminta

Opas tutortoiminnan käynnistämiseen

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Sisällysluettelo

1. Alkuterveiset
2. Millainen on hyvä tutor?
3. Tutortoiminta käytännössä
  - 3.1. Yksilötutorointi
  - 3.2. Tutorien muut tehtävät
  - 3.3. Opettajien apuna
  - 3.4. Toiminnan organisointi ja roolit
  - 3.5. Vuosikello
4. Mitä hyötyä tutortoiminnasta on?
  - 4.1. Tutorille
  - 4.2. Tutoroitavalle
  - 4.3. Koordinoivalle opettajalle
  - 4.4. Koululle
5. Tutortoiminnan käynnistäminen
  - 5.1. Vaihe vaiheelta
  - 5.2. Kokemuksia
6. Tutorien kouluttaminen
  - 6.1. Iltapäiväkoulutus
  - 6.2. ilta- tai yökoulutus
7. Tutorien kokemuksia omin sanoin
8. Muita mahdollisuuksia
  - 8.1. Yliopiston preppaajat
  - 8.2. Yläkouluyhteistyö
  - 8.3. Etätutorointi
9. Loppusanat

1. Alkuterveiset

Koulumaailman muutos viime aikoina on ollut suuri, niin hyvässä kuin pahassa. Valtakunnassa on taloudellisen paineen alla ollut trendinä yhdistää pieniä lukioita suuriksi yksiköiksi, vähentää resursseja opiskelijan yksilöllisestä tukemisesta ja leikata kurssitarjonnasta useita soveltavia kursseja. Näiden muutosten vaikutus erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan lukiotaipaleeseen on merkittävä.

Kun valtakunnallinen Erityisesti lukiossa –hanke käynnistyi, sen tavoitteena oli kehittää varhaisen puuttumisen malleja sekä pilotoida paja- ja tutortoimintaa, jolla erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita voitaisiin tukea pienenevien resurssien ja koulujen asettamien ehtojen puitteissa. Hankkeeseen osallistui kouluja Espoosta, Helsingistä, Turusta, Kuopiosta ja Jyväskylältä.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän Gradia-lukioissa tämä hanke otettiin vastaan erityisen lämpimästi, sillä pienempien lukioiden yhdistymisen kautta Suomen suurimmiksi lukioiksi muodostuneet Schildtin lukio ja Jyväskylän Lyseon lukio kaipasivat uusia tapoja tukea opiskelijoitaan. 1200 opiskelijan oppilaitoksessa opiskelijan yksilöllinen kohtaaminen ja tukeminen koettiin aiempaa suuremmaksi haasteeksi, ja täten paja- ja tutortoiminnan kehittämistä pidettiin yhtenä koulun merkittävimmistä kehityskohteista.

Valtakunnallisen Erityisesti lukiossa –hankkeen aikana Gradia-lukiot ovat kehittäneet varhaisen puuttumisen malleja ja lähtötasotestejä sekä menettelytapoja, joiden avulla koko koulun henkilökunta muodostaa verkoston, jossa yksittäisen opiskelijan tuen tarve havaitaan, raportoidaan ja otetaan opinpolun varrella mahdollisimman hyvin huomioon.

Erityisen tuen tarpeen havaitsemisen lisäksi hankkeen tavoitteena on ollut löytää konkreettisia keinoja, joilla oppimista tuetaan ja täten lähdimme kehittämään opiskelijalähtöistä ja -keskeistä tutortoimintaa, johon tämä opas sinut perehdyttää. Erityisesti tutortoiminnan kehitystyö on ollut erittäin palkitsevaa ja opiskelijamäärä, jota tutortoiminnan kautta on pystytty opinnoissaan tukemaan kasvaa vuosittain. Koemme, että paja- ja tutortoiminnan potentiaali erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden lukio-opintojen tukemisessa on erittäin suuri, joten jäämme innolla odottamaan kuinka paljon ja millaisin paikallisin variaatioin toimintaa lähdetään Suomen lukioissa kehittämään. Pienistä puroista kasvaa tässäkin tapauksessa suuri virta.

Jyväskylässä 30.5.2020

Marjo Oikarinen, Kirsi Silonsaari ja Sakari Salo

2. Millainen on hyvä tutor?

Pohtiessa LUMA-tutorin tarvitsemia taitoja, tulee ensimmäisten joukossa mieleen kyvykkyys matematiikassa ja luonnontieteissä. Kokemus on kuitenkin osoittanut, ettei aineosaaminen ole tutorin tärkein ominaisuus. Vahva opiskelija ei välttämättä omaa vahvoja sosiaalisia taitoja tai ole ulospäinsuuntautunut. Tietenkin *riittävä* aineosaaminen tarvitaan, mutta tutorin taitojen pääpaino on kanssaopiskelijan kohtaamisessa, rohkeudessa yrittää ja epäonnistua.

Usein opiskelijat, joita olemme pyytäneet LUMA-tutoriksi epäilevät aluksi osaamistaan matematiikassa tai muissa luonnontieteissä. Heille olemme sanoneet, että kanssaopiskelijaa auttaa jo se, että istuu viereen ja toteaa: ”Onpa ilkeä tehtävä!” Erityisesti matematiikkaan opiskelijoilla liittyy ahdistuksen tunteita ja epäuskoa omiin kykyihin, jotka pahimmassa tapauksessa estävät oppimisen kokonaan. Tähän LUMA-tutor voi vastata nimenomaan osoittamalla opiskelijalle, ettei ole ainoa, jolle oppiaine tuottaa haasteita. Vähentämällä ahdistusta, turvallisuuden tunne palaa ja oppiminen voi tapahtua.

3. Tutortoiminta käytännössä

3.1 Yksilötutorointi

Tutorin keskeisin tehtävä on tukea ja auttaa kanssaopiskelijoita heidän opiskelussaan. LUMA-tutor voi tarjota apuaan paitsi matematiikassa, myös kemiassa, fysiikassa, biologiassa ja maantiedossa. Tehokkainta on, että tutor tapaa kerrallaan yhtä tai kahta opiskelijaa, eli tarjoaa käytännössä yksityisopetusta. Opetus voi olla kertaluontoista tai jatkoa pidemmän aikaa.

Haastavin vaihe toiminnassa on kontaktin luominen tutorin ja opiskelijan välille. Monille opiskelijoille on yllättävän suuri ponnistus myöntää tarvitsevansa apua jo pelkästään opettajalle. Siten yhteyden ottaminen myös tutoriin on usein haastavaa. Opettajan kannattaakin olla tukemassa opiskelijaa ensimmäisessä yhteydenotossa: jo kurssin alussa opettajan on hyvä mainostaa tutorien toimintaa, näin opiskelija tietää ennalta mistä on kyse, mikäli tarve lisäopetukselle tulee. Havaitessaan avuntarpeen, opettaja voi ottaa yhteyttä tutoriin tai toimintaa koordinoivaan opettajaan opiskelijan puolesta. Yleensä LUMA-tutor toiminnassa yhteydenotto tapahtuu juuri tätä ketjua pitkin. Samassa yhteydessä on hyvä kertoa, missä asiassa opiskelija tarvitsee apua (mikä kurssi) ja millaiset ajat opiskelijalla on kalenterissaan vapaana (vapaat palkit), jolloin tutorin valitseminen tehtävään helpottuu.

Mikäli yhteydenotto ei tule suoraan tutorille itselleen, koordinoiva opettaja katsoo tuentarpeen ja vapaiden aikojen perusteella ketkä tutoreista sopivat opiskelijaa auttamaan. Tutorin löydyttyä, koordinoiva opettaja jakaa opiskelijalle tutorin yhteystiedot, (LUMA-Tutortoiminnassa olemme käyttäneet etupäässä tutorin koulun sähköpostiosoitetta), jolloin opiskelija ja tutor voivat sopia tapaamisesta keskenään.

3.2 Muut tehtävät

LUMA-tutorin tehtäviin kuuluu opetuksen ohella myös muita osa-alueita. Toiminnan näkyvyys koulussa on erittäin keskeistä, sillä osallistuminen tapahtuu aina apua tarvitsevan aloitteesta. Tutorien tehtävänä on ylläpitää mainontaa esimerkiksi koulun käytävillä, info TV:ssä, sosiaalisessa mediassa tai vaikkapa kuulutuksin. Tutor tulee tunnistaa koulun käytävillä myös jonkin yhteisen tunnuksen, esimerkiksi yhtenäisten hupparien avulla. Näkyvyyden suunnitteluun ja toteuttamiseen on mahdollisuuksien mukaan hyvä nimetä vastuuhenkilö(t) tutoreista.

Myös koulun tapahtumissa LUMA-tutorien on hyvä olla näkyvästi läsnä. Esimerkiksi vanhempainillat, hakijainfot ja koulun teemaviikot ovat hyviä mahdollisuuksia esitellä toimintaa: LUMA-tutorit suunnittelevat ja toteuttavat vuosittain oman vastineensa valtakunnallisiin LUMA-viikkoihin. Myös koulun opettajille ja muulle henkilökunnalle tutorien tulee olla tuttuja. Ei haittaisi, jos tutorit suuntaisivat mainontaa myös opettajille painottaen erityisesti sitä, kuinka he voivat toimia vaikkapa apuopettajina.

Toinen merkittävä tehtävä opetuksen ohella on itse toiminnan kehittäminen. LUMA-tutor toiminnan periaatteisiin kuuluu tutorien vahva osallistaminen (ks. Toiminnan organisaatio). Tästä on paljon etuja, sillä se helpottaa merkittävästi koordinoivien opettajien työtaakkaa ja lisäksi varmistaa toiminnan suuntautumisen oikein: tutorit ovat yleensä paremmin ajan hermolla kuin opettajat ja tietävät miten heidän opiskelijakollegansa kohdataan parhaiten.

Kehittämisen kohteita tulee luonnollisesti sitä mukaa esiin, kun toiminta etenee. Tällaisia LUMA-tutor toiminnassa ovat olleet esimerkiksi tutorien sähköisen varausjärjestelmän luominen ja toiminnan jatkaminen etäopetuksen aikana keväällä 2020.

3.3 Opettajien apuna

LUMA-tutorit ovat hyödynnettävissä myös koulussa järjestettävän opetuksen puitteissa. Opettaja voi pyytää tutoria esimerkiksi tunnilleen samanaikaisopettajaksi silloin, kun siitä on parhaiten hyötyä. Vaikkapa matematiikan ensimmäisillä kursseilla opiskelijat opettelevat useita sähköisiä työkaluja, joiden neuvomisessa yksilöohjaus on usein ainoa toimiva vaihtoehto. Tällöin apukädet ovat tarpeen. Mikäli koululla on tarjolla tukikursseja, kannattaa myös näissä hyödyntää tutoreita. Samalla tutorit kohtaavat avuntarvitsijat luonnollisesti ja pidempiaikaisia tutorkontakteja voi syntyä.

3.4 Toiminnan organisointi ja roolit

LUMA-tutor toiminnan tavoitteena on olla opiskelijalähtöistä ja -johtoista. Tätä varten toiminta on organisoitu siten, että koordinoivien opettajien rooli on mahdollisimman pieni. Tämä rakenne mahdollistaa paitsi uskottavuuden (opiskelijat itse tuntevat parhaiten toiminnan kohderyhmän) ja toisaalta pitää koordinoivien opettajien työmäärän verrattain alhaisena.

Keskeistä on myös toiminnan säännöllisyys: viikoittain järjestetään välituntikokous, joissa kuulumisten lisäksi käydään läpi polttavimpia kehityskohteita. Lisäksi lukuvuosisatasolla edetään vuosikellon mukaisesti. Jokainen tutor pitää myös kirjaa tekemistään tehtävistä ja niihin käytetystä ajasta. Säännöllisyydellä tuetaan paitsi tehokkuutta myös tutorien kokemusta oman toimintansa tärkeydestä. Lisäksi tutorporukalla kokoontuminen ja kohtaaminen lisää yhteenkuuluvuutta.

Roolit toiminnassa muuttuvat dynaamisesti tarpeen mukaan, mutta tässä kuvaus muutamasta tärkeimmästä.

Puheenjohtaja

Puheenjohtaja valitaan jokaiselle jaksolle (tai muulle kätevälle aikavälille) erikseen suljetulla äänestyksellä tutorien joukosta. Koordinoivilla opettajilla ei ole ääntä, mutta he organisoivat äänestyksen. Puheenjohtajan tehtäviin kuuluu toiminnan

järjestämiseen liittyvien tehtävien delegointi ja kokousten organisoiminen. Puheenjohtaja myös vastaa toiminnan etenemisestä vuosikellon mukaisesti ja edustaa toimintaa koulun muissa mahdollisissa yhteistyökuvioissa.

Sihteeri

Sihteeri valitaan puheenjohtajavaalin yhteydessä samalla periaatteella. Sihteerin tehtävä on avustaa puheenjohtajaa hänen tehtävissään ja tarvittaessa toimia varahenkilönä. Sihteeri laatii myös jokaiseen kokoukseen pöytäkirjan läpikäytävistä asioista puheenjohtajan, koordinoivien opettajien, omien ja muiden tutorien ehdotusten pohjalta.

Sekä puheenjohtaja että sihteeri voi toimia omassa tai toisen tehtävässä korkeintaan kaksi kautta peräkkäin tasapuolisuuden takaamiseksi.

Koordinoiva opettaja

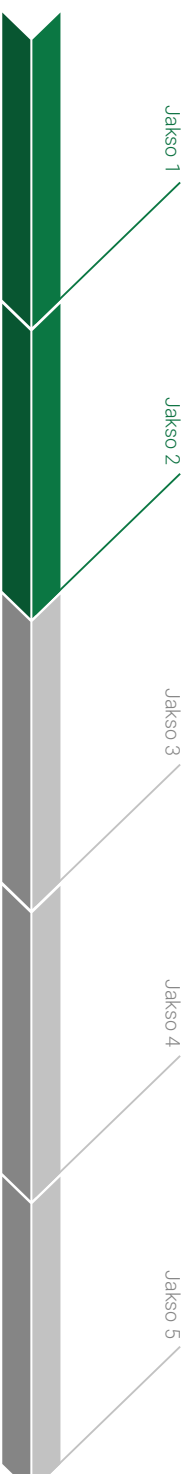
Koordinoivan opettajan rooliin kuuluu toiminnan laadusta ja myös tutorien hyvinvoinnista vastaaminen. Koordinaattorin tulee osallistua päätöksen tekoon, mutta lähinnä edustamalla koulun näkökulmaa. Käytännössä kukin opettaja määrittää itse kuinka paljon toimintaa ohjaa, mutta on hyvä pitää mielessä, mitä enemmän tutoreihin luotetaan sitä enemmän he saavat aikaan.

Toinen keskeinen tehtävä on toimia tutorien mentorina ja tukea tutoreita. Opiskelijoiden kohtaaminen on monesti stressaavaa ja jännittävää myös tutoreille itselleen ja näitä tunteita kannattaakin purkaa usein. Koordinoivan opettajan tulee olla myös kannustava ja positiivinen sekä luottaa tutoreihinsa -ja myös näyttää se. Näin toimintaan syntyy lämmin, turvallinen ilmapiiri, joka puolestaan mahdollistaa sen, että tutorit uskaltavat yrittää ja epäonnistua.

3.5 Vuosikello

Oheisessa vuosikellossa näkyy toiminnan keskeisten tapahtumien sijoittuminen lukuvuodelle 5-jakso järjestelmässä. Koska tutorien rekrytointi tapahtuu keväällä, vuosikello soveltuu sellaisenaan käytettäväksi, kun tutortoiminta on jo käynnistetty.

LUMA-Tutor toiminnan vuosikello

Lukuvuoden aloitus	Yön yli -koulutus	LUMA-viikko	Tutorien rekrytointi	Uusien tutorien koulutus
<ul style="list-style-type: none"> • Aloituskokous • Lukuvuoden suunnittelu • MAY-kurssien vierailut • Tutorointi • Kokoukset	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutuksen suunnittelu ja toteutus • LUMA-viikon suunnittelu • Tutorointi • Kokoukset	<ul style="list-style-type: none"> • LUMA-viikon toteutus • Tutorointi • Kokoukset	<ul style="list-style-type: none"> • Rekrytointi • Uusien tutorien koulutuksen suunnittelu • Tutorointi • Kokoukset	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutuksen toteutus • Tutorointi • Kokoukset

4. Mitä hyötyä tutortoiminnasta on?

4.1. Tutorille

LUMA-tutor saa työstään palkaksi yhden tai useamman lukiokurssin. Tutor seuraa työaikaansa raportoimalla tekemäänsä työtä esim. Excel-tiedostoon. Kirjattua työaikaa koordinoiva opettaja voi käyttää perusteena kurssin myöntämiselle. Vaikka työajan kirjaaminen ei ole välttämättömyys, tulee sen myötä myös harjoiteltua työn raportointia, mikä voi olla hyödyllistä tutorille jatkoon kannalta.

Koordinoivat opettajat kirjoittavat lisäksi tutoreille todistuksen toimintaan osallistumisesta. Todistuksessa kuvataan tutorin työtehtäviä sekä kanssaopiskelijoiden opetuksessa että toiminnan kehittämisessä ja tutor voi halutessaan liittää sen esimerkiksi kesätyöhakemukseensa.

Paras palkka tutorille on kuitenkin oman osaamisen vahvistuminen. Opettaessa tulee usein esille asioita, joita itsekin joutuu kertaamaan ja opettelemaan. Tutor joutuu myös soveltamaan oppimaansa, sillä opiskelijoita neuvotaan juuri heidän omassa tehtävissään.

Vaikka opiskelijan kohtaaminen ja epävarmuus siitä osaako auttaa ovat haasteita, toisaalta ne mahdollistavat kokemuksen saamisen juuri näistä tilanteista. Kun koordinoiva opettaja vielä käy läpi tutorien kanssa heidän kokemuksiaan, on tässäkin mahdollista saada positiivisia oppimiskokemuksia, jotka voivat osoittautua arvokkaiksi erityisesti, jos tutor on suuntautumassa jatko-opintoihin opettajankoulutukseen.

Tutor pääsee myös kokemaan toiminnan tuomaa yhteisöllisyyttä. Erityisesti suurissa, luokattomissa lukioissa yksittäisen opiskelijan lukiokokemus jää helposti etäiseksi. Säännölliset kokoukset, yhteiset projektit ja koulutukset luovat toiminnasta oman aliyhteisönsä.

4.2. Tutoroitavalle opiskelijalle

Avun saaminen ja pyytäminen voi oppitunnilla olla monestakin syystä haastavaa. Ryhmäkoot ovat suuria, eikä opettajan aika välttämättä riitä kaikkien opiskelijoiden neuvomiseen. Apua voi olla monen myös vaikea kysyä luokkatilanteessa. LUMA-tutor pystyy tarjoamaan tukea matematiikan ja luonnontieteiden opintojen ohella. Tuki on käytännössä yksilöopetusta ja sitä voi saada kertaluontoisesti (esim. preppaus ennen koeviikkoa tai yo-kirjoituksia) tai säännöllisenä jatkuvana tukena (esim. kerran viikossa). Tutor ja opiskelija voivat sopia tapaamisen helposti myös kouluajan ulkopuolella ja tavata tarvittaessa myös etänä (ks. etätutorointi).

Tutor auttaa opiskelijaa myös vertaistuen ja itsetunnon kohentamisen muodossa. Monet opiskelijat painivat samanlaisten haasteiden kanssa ja ajatusten jakaminen

tulee tutorin kanssa luonnostaan opetuksen yhteydessä. Tällä voi olla positiivinen vaikutus myös oppimistuloksiin, kun opiskelija alkaa luottaa itseensä enemmän.

4.3. Koordinoivalle opettajalle

Koordinoivalle opettajalle LUMA-tutor toiminta tuo vaihtelua työtehtäviin. Tutoreita ohjattaessa pääsee tutustumaan opiskelijoihin paremmin ja osallistumaan kehitystyöhön. Ohessa koordinoivan opettajan kommentit:

Työskentelen ”suurlukiossa” jossa opiskelijoita on noin 1200. Vaikka samoja opiskelijoita pyritään kohdentamaan samoille opettajille, opetan usein minulle entuudestaan tuntemattomia opiskelijoita. LUMA-tutor toiminnan kautta olen päässyt tutustumaan joihinkin opiskelijoihin enemmän, mikä on tehnyt työstäni ihmisläheisempää.

LUMA-tutor toiminnan koordinointi on läheisten opiskelijakontaktien lisäksi tuonut minulle lisää ja erilaista sisältöä työpäiviin. Oppituntien vastapainona saan olla osa projektia, joka kehittyy jatkuvasti ja osallistua tempauksiin, joita tutortoiminta järjestää. Tämä on oikeastaan hauskanpitoa enemmän kuin työtä.

Voisi sanoa, että koordinaattorina toimiminen ottaa paljon mutta antaa myös. Varsinkin alussa työ ei ollut helppoa, vaan todellinen oppimisprosessi. Suurin ahaa-elämys oli ehkä irti päästäminen. Kun vähensimme omaa vastuutamme homman ohjaamisesta ja vastuutimme tutoreita enemmän, asiat alkoivat luistaa paremmin. Oppi oli ehkä nimenomaan siinä, että uskalsi luottaa tutoreihin. Erityisesti toiminnan käynnistymisvaiheessa tuntui, että mikään ei toimi eikä projektia kannata enää jatkaa. Tässä kohtaa täytyi vain luottaa siihen, että ajan kanssa alkaa toimimaan. Näin kävikin onneksi, uusien asioiden vakiintuminen ja sitä kautta toimiminen vie vain aikaa.

4.4 Koululle

Monessa lukiossa opetusresurssit menevät jo pakollisten ja syventävien kurssien toteuttamiseen eikä tukiopetusta pystytä välttämättä järjestämään niin paljon kuin tarvetta olisi. LUMA-tutor toiminta tarjoaa tähän vähäkustanteisen ratkaisun, joka paitsi korvaa opettajien tekemää tukiopetusta myös tekee tukiopetuksesta opiskelijalähtöistä ja yksilöllistettyä. LUMA-tutor toimintaan suositellaan kahta koordinoivaa opettajaa, joiden arvioitu työmäärä ja kustannus lukuvuodessa on 0,5-1 vuosiviikkotuntia/opettaja. Lisäksi koulun tulee varautua pieniin kustannuksiin liittyen esimerkiksi tutoreiden huppareihin ja koulutustarjottaviin. Näissä myös tutorit voivat maksaa pienen omavastuun.

Toiminnan myötä koulu hyötyy myös yhteisöllisyyden lisääntymisen kautta, kun LUMA-tutor toiminta näkyy ja kuuluu koulun käytävillä ja tapahtumissa. Avun tarpeen tunnistaminen ja avun pyytäminen helpottuu, kun apu on näyttävästi esillä. Mikäli lukio haluaa profiloitua kouluna, jossa panostetaan opiskelijoiden tukemiseen,

toimintaa voi esitellä myös koulun viestinnässä ulospäin, vaikkapa sosiaalisessa mediassa. Myös näissä tehtävissä kannattaa hyödyntää tutoreita, tutor esittelemässä toimintaa tuo usein välittömän tunnelman esimerkiksi vanhempainiltaankin.

5. Tutortoiminnan käynnistäminen

Toimintaa käynnistettäessä tulee vastaan useita haasteita ja ehkä aallonpohjiakin. Tutor-toiminta vaatii paitsi hyvän tutorporukan myös oikeanlaisen toimintakulttuurin koululle. Nämä eivät synny hetkessä ja voi viedä useita (luku)vuosia, ennen kuin toiminta alkaa sujua halutulla tavalla. Tämän oppaan yksi tarkoitus onkin auttaa lukijaa välttämään osa sudenkuopista ja käynnistämään toiminta tehokkaammin nojaten jo tehtyyn kehitystyöhön.

5.1 Vaihe vaiheelta

Tutortoiminnan käynnistämisen voi tehdä monella tavalla. Tässä kuvattuna yksi malli, jossa käynnistäminen kestää lukuvuoden yli

1) *Tutorien rekrytointi.*

Koordinoivat opettajat valitsevat lukuvuoden alussa opiskelijat, joita pyydetään mukaan tutoreiksi. Tutoreiden kannattaa olla toisen vuoden opiskelijoita, sillä opintojen puolesta he osaavat hyvin auttaa ensimmäisen vuositason opiskelijoita, eivätkä abivuoden kiireet vielä paina päälle. Tutorien valinnassa opiskelijatuntemus on kuitenkin keskeistä ja voi olla hyödyllistä, että koordinoivat opettajat tuntevat opiskelijat entuudestaan (Ks. Hyvän tutorin kriteerit). Tutorien rekrytoinnissa voi hyödyntää esimerkiksi yleistä ilmoittautumista, mutta henkilökohtaisesti kysyminen voi olla motivoivampaa opiskelijalle.

2) *Toiminnan esittely ja kouluttaminen.*

Tutorien kouluttamiseen ja erityisesti ryhmäyttämiseen kannattaa panostaa heti alusta alkaen. Tähän sopii hyvin esimerkiksi iltapäiväkoulutus (ks. Tutorien kouluttaminen). Toimintaideaa on tietenkin hyvä esitellä tutoreille, mutta ei liian tarkasti ja valmiina. Sen sijaan tutoreille tulee esittää kysymyksiä pohdittavaksi. Tämän tarkoituksena on paitsi herättää tutoreissa kiinnostusta toiminnan kehittämiseen, myös korostaa, että tutorit voivat tehdä toiminnasta näköisensä.

3) *Ensimmäisten tutoroitavien järjestäminen, kokemusten reflektointi*

Ensimmäisen koulutuksen jälkeen tutorit ryhtyvät toteuttamaan perustehtävänsä. Tähän tarkoitukseen toimintaa käynnistettäessä koordinoivien opettajien on järjestettävä apua tarvitsevia opiskelijoita. Jos lukiossa on tarjolla tukikursseja esimerkiksi matematiikassa, kannattaa näitä

ehdottomasti hyödyntää. Tutorit voivat toimia tukikursseilla apukäsinä ja samalla harjoitella opiskelijan kohtaamista ja auttamista. Samalla tutorit voivat onnistua luomaan pitkäaikaisempiakin opiskelijakontakteja, jotka jatkuvat vielä tukikurssin päätyttyä.

Mikäli tukikursseja ei ole käytettävissä, avuntarvitsijoita ja harjoittelumahdollisuuksia voi löytyä myös koordinoivien opettajien omilta kursseilta. Myös koulun tukipalveluiden (erityisopettaja, opinto-ohjaaja) kanssa kannattaa tehdä läheistä yhteistyötä, sillä myös he voivat ehdottaa LUMA-tutortoimintaa yhtenä tukimuotona.

Ensimmäisiä kokemuksia kannattaa purkaa tutoreiden kanssa jollain tavalla, niihin voi liittyä voimakkaitakin positiivisia tai negatiivisia tunteita. Esimerkiksi pienissä ryhmissä keskustelu tai itsenäinen reflektio voi toimia tässä. Tutoreita helpottaa myös kuulla koordinoivien opettajien omia kokemuksia uran alkumetreiltä. Kokemusten purkamisessa tärkeintä on, että tutorit saavat kertoa ajatuksiaan ja kokea, että he saavat tuntea mitä tuntevat.

4) Kokoukset ja kehittäminen, tutorien pitäminen aktiivisina

Koko toiminnan ajan on huolehdittava, että tutoreilla on sopivasti tehtävää toimintaan liittyen. Näin tutorit kokevat itsensä tarpeelliseksi ja sitoutuvat vahvemmin toimintaan. Yksilötutoroinnin ohella toiminnan kehittämiseen ja mainontaan liittyvät tehtävät kannattaa antaa tutorien hoidettavaksi. Myös säännölliset kokoukset palvelevat tätä tarkoitusta. Tietenkin on pidettävä huolta myös tutorien jaksamisesta ja otettava huomioon kunkin opintojen tuoma kuormitus.

5) Seuraavien tutoreiden rekrytointi

Kun tutortoiminta on päässyt vauhtiin ja lukuvuosi käänntynyt loppupuolelle kannattaa alkaa suunnitella pikkuhiljaa seuraavien tutoreiden rekrytoimista. Aiemmin rekrytoiduista tutoreista tulee todennäköisesti kuitenkin osa jäämään pois toiminnasta abivuonna. Nyt rekrytoinnissa voi ottaa oppia aiemman rekrytoinnin kokemuksista. Samalla tutoreille voi antaa tehtäväksi suunnitella uusien tutoreiden koulusta, jonka toteuttamisessa he niin ikään voivat olla mukana.

6) Uusien tutorien kouluttaminen

Loppukeväästä uudet tutorit on hyvä ottaa jo mukaan toimintaan. Kannattaa aloittaa taas koulutuksella, jonka toteutuksesta voivat tutorit ottaa vastuuta. Myös koulutuksen sisältöön kannattaa ammentaa aiempien tutoreiden kokemuksista. Koulutuksen yhteydessä voi myös suunnitella tulevaa ja kiittää aiempia tutoreita sekä palkita kursseilla niitä, jotka jäävät toiminasta pois abivuoden alkaessa.

7) Uuden lukuvuoden aloittaminen

Lukuvuoden alussa koko tutorporukka kannattaa koota mahdollisimman pian ja käynnistää toiminta virallisesti, jotta tutoreille ei tule pitkää taukoa ilman tehtäviä.

5.2 Kokemuksia

Ohessa koordinoivan opettajan kertomus LUMA-tutor toiminnan kehittamisestä ja käynnistämisestä:

LUMA-tutor toiminta Jyväskylän Lyseon lukiolle syntyi rehtorimme aloitteesta ja toiveesta järjestää opiskelijajohtoista tukitoimintaa. Minä ja kollegani kävimme innokkaana hommaan alusta alkaen, mutta koko prosessi osoittautui oppimiseksi kantapään kautta juuri meille koordinaattoreille.

Aloitimme toiminnan käynnistämisen syksyllä 2017 ns. pienimuotoisesti pilotoimalla. Rekrytoimme muutamia meille tuttuja opiskelijoita mukaan ja lähinnä esittelimme heille ideaa, jota olimme hieman hahmotelleet valmiiksi. Tässä kohtaa emme keskittyneet tutorien kouluttamiseen tai ryhmäyttämiseen ollenkaan. Järjestimme pilottitutorit tunneillemme apuopettajiksi ja organisoimme ”LUMA-pajan” tukea tarvitseville, minne ohjasimme myös kurssiemme opiskelijoita.

Pilotoinnin suunnittelussa emme osallistaneet tutoreitamme juurikaan, vaan suunnittelimme itse -ja teimme myös. Esimerkiksi mainokset, joita levitimme ympäri koulua, olivat meidän käsialaamme.

Pilotti eteni suunnitelman mukaan, mutta tuloksetta. Tavoitteena pilotilla oli paitsi kouluttaa tutorit, myös tutustuttaa muita opiskelijoita toimintaan, jotta pilotin päättyessä tutoreilla olisi tutoroitavia. Näinhän ei käynyt. Toiminta käytännössä pysähtyi pilotin päättyessä tammikuussa 2018. Huolimatta melko laajasta tiedottamisesta ja mainonnasta, tutorit saivat parhaillaan vain varovaisia kysymyksiä, miten tutorointi tapahtuu, eikä näistä yksikään realisoitunut varsinaiseksi tutorkontaktiksi. Myös ideoimamme LUMA-paja jäi ilman kävijöitä kahvitarjoilusta huolimatta.

Epäonnistumisen taustalta löysimme useita mahdollisia syitä. Koulumme opiskelukulttuuriin ei ehkä kuulunut tukitoimiin osallistuminen vapaaehtoisesti tai ”kevein perustein”. Kun emme enää ohjanneet opiskelijoita osallistumaan toimintaan, apua tarvitsevia ei ilmaantunut, vaikkakin vaikeuksia etenkin matematiikassa koulussamme oli ja on edelleen runsaasti.

Keskeisin syy oli kuitenkin omamme. Ottaessamme koordinoivina opettajina liian suuren vastuun toiminnan ideoinnista ja toteutuksesta, sammutimme paitsi tutoreidemme innostuksen, loimme myös opiskelijoille etäisen, vaikeasti lähestyttävän toiminnan. Lisäksi, ryhmäytyksen ja koulutuksen puuttuessa kokonaan, tutorimme jäivät epävarmoiksi eivätkä uskaltaneet heittäytyä toteuttamaan ja kehittämään

toimintaa omalta osaltaan, vaan toimivat mekaanisesti ohjeidemme (jotka todella olivat mekaanisia) mukaan.

Ainoa onnistuminen pilotilla oli, että saimme koordinoivina opettajina hyvää, vaikkakin kovaa koulutusta. Pystyimme kiteyttämään ongelmat kolmeen vinkkiin:

- 1. Ryhmäytä tutorit ja jatka ryhmäyttämistä koko toiminnan ajan. Tutorien ryhmähenki on toiminnan selkäranka. Mitä enemmän tutorit luottavat toisiinsa, sitä enemmän he uskaltavat ottaa vastuuta ja heittäytyä. Tällöin koko toiminta näyttäytyy positiivisemmin ja vetoavammin myös muille opiskelijoille.*
- 2. Vastuuta tutoreita heti. Ottamalla tutorit mukaan toiminnan kehittämiseen ja toteutuksen suunnitteluun heti alusta alkaen, paitsi motivoi tutoreita, myös luo toiminnasta heti helposti lähestyttävämmän. Opiskelijat itse todennäköisesti tietävät parhaiten, miten heidän kanssaopiskelijansa tulisi kohdata.*
- 3. Uuden kehittäminen pysyväksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi vie pitkän aikaa. Vaikka pilotti ei saavuttanut tavoitteita, käynnisti se ehkä toimintakulttuurin muutoksen koulussamme. Avuntarjonta oli ainakin enemmän esillä sekä opiskelijoille että henkilökunnalle koulussamme.*

Pilotin jälkeen kevään 2018 aikana pohdimme keinoja toiminnan tehostamiseksi. Keskeisenä kysymyksenä oli, miten saada kontakti apua tarvitseviin opiskelijoihin. Opinto-ohjauksen ja erityisopetuksen kautta saimme muutamia opiskelijoita tutoroitaviksi. Myös kevään matematiikan ylioppilaskirjoitusten alla saimme autettavaksi muutamia abiturientteja.

Keväällä rekrytoimme toimintaan myös uusia tutoreita ajatellen seuraavan lukuvuoden toimintaa, vaikkakin tutorit osallistuivat toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen jo heti rekrytoinnin jälkeen. Tällä kertaa panostimme tutorien ryhmäyttämiseen ja koulutukseen heti alussa. Lisäksi emme esitelleet toimintaa valmiina vaan enemmänkin aihiona tulevalle kehitystyölle. Uudet tutorimme ja osa aiemmin rekrytoiduista osallistuivat tällä kertaa innokkaasti ja tuloksellisesti.

Syksyllä 2018 toimintamme käynnistyi tutorien suunnitteleamalla toiminnallisena pisteenä lukuvuoden aloituspäivänä. Pisteen tavoitteena oli tutustuttaa 1. vuositason opiskelijoita tutoreihin heti opintojen alussa, mutta suurempi saavutus oli se, että tämän myötä tutorit aktivoituivat heti lukuvuoden aluksi. Ykkösille esittelyä jatkettiin matematiikan ensimmäisillä kursseilla vieraillemalla ja myös muuta mainontaa tapahtui läpi lukuvuoden. Pikkuhiljaa tutortoimintamme tuli koulussa tutuksi ja aloimme saada yhteydenottoja opiskelijoilta. Erityisesti kansainvälisen IB-puolen opiskelijat tarttuivat tarjottuun apuun hanakasti ja sopivasti osa tutoreistamme olikin myös IB-opiskelijoita.

Tämä toinen tutor-toiminnan lukuvuosi vahvisti kaiken kaikkiaan pilotin pohjalta tekemämme havainnot. Toiminta alkoi vakiintua vähä vähältä osaksi koulun kulttuuria, mutta vain tutorien ansiosta, jotka olivat nyt aktiivisemmassa roolissa ideoimassa ja toteuttamassa. Lisäksi taustalla vaikutti onnistunut ryhmäyttäminen.

Kolmannelle lukuvuodelle (2019-2020) rekrytoimme taas mukaan uusia tutoreita ja edellisistä tutoreista jatkajakin oli. Päätimme edelleen lisätä panostusta ryhmäytykseen ja päädyimme toteuttamaan sekä ”yön yli -koulutuksen” että pikkujoulut. Tänä lukuvuonna luonnontieteiden opiskelun tueksi koululla järjestettiin viikoittainen, vapaamuotoinen laskupaja, jonka toiminnassa tutorit olivat mukana alusta saakka. Tämä lisäsi voimakkaasti tutorien näkyvyyttä ja kontaktien syntymistä.

Organisoimme myös toimintaa uudelleen tavoitteena tutorien vastuun kasvattaminen. Sovimme viikoittaisesta kokoontumisesta sekä puheenjohtajan ja sihteerin valinnasta. Lukuvuosi on osoittanut vastuun kasvattamisen olleen hyvä valinta, sillä toiminnastamme on tullut yhä luontevampaa ja autettavia opiskelijoita on riittänyt.

6. Tutorien kouluttaminen

Tutor-toimintaa kannattelee ennen kaikkea tutorien hyvä ryhmähenki. Siksi koulutus uusille tutoreille heti toiminnan alkaessa on erittäin tärkeä ja sen päällimmäisenä tavoitteena tulisi olla ryhmäytyminen. Myös oppimisvaikeuksiin ja opiskelijan kohtaamiseen opetustilanteessa kannattaa tarjota koulutusta.

Olennaista on, että koulutukseen osallistuvat tutorien lisäksi myös mahdollisimman paljon henkilökuntaa, jotka ovat tutortoiminnan kanssa tekemisissä: koordinoivien opettajien lisäksi mukaan kannattaa kutsua esimerkiksi erityisopettaja, joka voi tarjota omaa osaamistaan koulutuksen sisällön toteuttamiseen.

Koulutuksiin liittyen tutoreille kannattaa korostaa mahdollisuutta pitää hauskaa ja tehdä jotain erilaista. Tutoreita kannattaa myös osallistaa koulutusten suunnitteluun ja toteutukseen. Tässä tehtävässä parhaiten toimivat toki aiemmin rekrytoituja tutorit

LUMA-tutor toiminnassamme on kokeiltu useaa eri pituista ja sisällöllistä koulutusta lyhyestä iltapäiväkoulutuksesta yön yli kestävään koulutukseen. Ohessa muutamia koulutusmalleja ja sisältöehdotuksia, joita olemme kokeilleet:

6.1 Iltapäiväkoulutus

Ajankohta: koulupäivän päätteeksi n. 2-3h

Toteuttajat: koordinoivat opettajat

Tavoitteet: toiminnan esittely, ryhmäytyminen

Tämä koulutus sopii hyvin tutorien ensimmäiseksi koulutukseksi ennen toiminnan aloittamista.

Koulutuksen aluksi tutoreille tarjotaan kahvit ja välipalaa vapaamuotoisen jutustelun merkeissä. Tämän jälkeen koordinaattorit esittelevät tutortoiminnan periaatteet ja

toimintamallit lyhyesti. Olennaista on korostaa tutorien työn tärkeyttä koululle ja muille opiskelijoille (eikä haittaisi, vaikka rehtorikin kävisi uusia tutoreita tervehtimässä).

Esityksen jälkeen tutoreille jaetaan ratkaistavaksi toiminnallisia tehtäviä, joiden tavoitteena on haastaa tutoreita tekemään yhteistyötä. Tärkeää on, että tutorit ratkaisevat tehtävät yhtenä ryhmänä, tai mikäli uusia tutoreita on paljon, ryhmää voidaan jakaa. Tehtävät voivat käsitellä matemaattis-luonnontieteellisiä aiheita, mutta koska tavoite on ryhmäytyä, tehtävän toiminnallisuus on keskeistä. Esimerkiksi ongelmanratkaisutehtävät ulkona, tulitikkutehtävät tms. toimivat hyvin.

Tehtävän jälkeen ratkaisut käydään yhdessä läpi ja koordinaattorit antavat palautetta ryhmätyöskentelystä. Koulutuksen lopuksi sovitaan seuraavasta tapaamisesta ja tutoreille annetaan jokin yksinkertainen tehtävä toimintaan liittyen. Tämän tarkoituksena on sitouttaa tutoreita toimintaan ja pitää yllä tekemistä. Ensimmäisiä hyviä tehtäviä ovat esimerkiksi:

- *Luokkaa What'sApp -ryhmä yhteydenpitoa varten*
- *Selvitä tutorointia varten hyppytuntisi ja muut vapaat ajat ja laita koordinaattoreille*
- *Suunnitelkaa toiminnalle logo*

6.2 Ilta- tai yökoulutus

Ajankohta: koulupäivän jälkeinen ilta (ja yö) n. 6-12 h

Toteuttajat: koordinoivat opettajat + erityisopettajat

Tavoitteet: ryhmäyttäminen, tutorien kouluttaminen, toiminnan kehittäminen

Tämä koulutus toimii parhaiten, kun toimintaa on jo aloitettu.

Ennen koulutuksen aloittamista opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus käydä kotona koulupäivän jälkeen. Näin päivästä ei tule liian pitkän ja mahdolliseen yöpymiseen tarvittavia tavaroita ei tarvitse kuljettaa mukana koko koulupäivää.

Myös tässä koulutuksessa kannattaa kuitenkin varmistaa opiskelijoiden jaksaminen koulupäivän jälkeen tarjoamalla välipalaa ja myös päivällinen osallistujille koulutuksen ohella. Välipalalla ja vapaamuotoisella keskustelulla on hyvä aloittaa. Tämän jälkeen erityisopettajat pitävät opiskelijoille lyhyen koulutuksen esimerkiksi opiskelijan kohtaamisesta. Koulutuksen on hyvä sisältää keskustelua tutorien kokemuksista ja erityisesti, jos mukana on jo pidempään toimineita tutoreita, voi heidän kokemuksiaan hyödyntää.

Päivällisen jälkeen (esim. pizzatilaus toimii kätevästi) voisi seuraavaksi keskittyä kehittämään toimintaa. Tutorit ja koordinaattorit voisivat yhdessä lyhyesti ideoida toimintaa kehittäviä aihekokonaisuuksia, kuten sähköinen varauskalenteri tutorin varaamiseen, tapahtumaviikko tai toiminnan mainonta. Ideoinnin jälkeen

koordinaattorit jakavat tarvittaessa porukan tiimeiksi, joille kullekin annetaan yksi aiheista pohdittavaksi. Lopuksi tiimien ajatukset kootaan yhteen.

Loppu koulutuksesta tulisi olla epävirallisempaa, ryhmäyttämiseen keskittyvää toimintaa. Ennen koulutusta kannattaa kysellä tutoreilta ideoita. Esimerkiksi lautapeliä pelailu, leipominen tms. vapaamuotoinen aktiviteetti toimii usein paremmin, kuin ohjattu toiminta. Samalla koordinoivat opettajat pääsevät tutustumaan tutoreihin paremmin. Mikäli mahdollista, koulutukseen kannattaa sisällyttää yöpyminen koululla. Sen myötä ryhmäyttävälle aktiviteeteille on enemmän aikaa. Aikaa saa hauskaasti kulumaan esim. rakentamalla pakohuoneen johonkin luokkatiloista. Yöpymisellä on myös merkittävä rooli porukan hitsautumisessa yhteen.

7. Tutorien kokemuksia omin sanoin

Ohessa kahden kolmannen vuositason LUMA-tutorin haastattelu

Kauanko olet ollut mukana toiminnassa?

Olen ollut toiminnassa mukana ensimmäiseltä vuositasolta asti aina tänne abivuodelle asti ja olen tällä hetkellä ainoa ensimmäisen erän LUMA-tutoreista.

Itse olen aloittanut toisella vuositasolla ja näin olen toisen sukupolven tutor.

Miksi lähdit mukaan?

Mukaan lähdin silkasta halusta auttaa muita ihmisiä, jotka kokevat luonnollismatemaattiset aineet itsellensä hankalaksi. Ajattelin, että minulta voisi saada vertaistukea oppimiseen, sillä olisin muiden oppilaiden kanssa samalla aaltopituudella. Ja niin rajulta kuin sen vain saa kuulostamaan, opettajien aika ei riitä kaikille.

Itse lähdin puhtaasti uteliasuudesta uutta asiaa kohtaan ja jäin koska koin sen mukavaksi ja opettajien aika ei vain yksinkertaisesti riitä kaikkeen.

Millainen on hyvä tutor?

Hyvä tutor ei pelkää ottaa kontaktia ihmiseen tai pelkää, että selittää kaiken aivan väärin. Hyvän tutorin ei tarvitse olla kymppin oppilas, tarkoituksena ei ole täyttää opettajien saappaita opettamalla aivan kaikkea vaan tarjota apua sitä tarvitseville.

Hyvä tutor on sellainen, jolle on helppoa ottaa kontakti ihmiseen ja jonka on helppo puhua ja selittää monimutkaisiakin asioita. Hyvän tutorin piirteisiin kuuluu myös esimerkiksi kyky myöntää, ettei osaa jotain tai että on vain tavallinen oppilas. Tärkeää myös tämänkaltaisessa vapaaehtoistoiminnassa on se, ettei polta itseään loppuun vastaamalla kaikkeen aina kyllä.

Millaisia ominaisuuksia tutorilta vaaditaan?

Toisinaan tarvitaan mukaan heittäytymistä ja haasteiden vastaanottamista, sillä eteen saattaa sattua melkein mitä vain aiheesta riippuen. Myös kärsivällisyys on hyve, sillä kaikki hyvä ei tule sormia napauttamalla vaan se voi vaatia aikaa ja kannustusta matkalla kohti tavoitetta.

Keskittymiskykyä, kärsivällisyyttä ja ihmisten kanssa toimeen tulemisen taitoa. Autettavakin on kuitenkin vain ihminen siinä missä muutkin ja kaikki ei tule kaikkien kanssa toimeen tai pidä toisistaan.

Millaisia tehtäviä sinulla on vastuullasi toiminnassa?

Vastuulla on lähinnä ollut muiden oppilaiden tutoroimista matematiikassa, hiukan erilaisiin tapahtumiin tai mainostuksiin liittyviä tehtäviä, mutta ei mitään liian raskasta, josta ei millään selviäisi.

Erialaisten oppilaiden auttamista, pääasiassa matikassa ja pieniä edustustehtäviä kouluntapahtumissa ja välitunneilla

Paras/kauhein kokemus?

Parhaimpia kokemuksia... Tai kauheimpia? Mitään sen kauheampaa ei voi olla, kun oma tutoroitava ei saavukaan paikalle ja seisot tyhjän panttina odottamassa tai seilaamassa ympäri koulua etsimässä omaa tutoroitavaa, jota ei näy missään. Parhaimpia kokemuksia ovat onnistumisen tunteet, kun oivallat muita auttaessa myös itse jotakin uutta.

Paras kokemus on ehdottomasti oli, kun tutoroitavat joita tutoroin yhdessä jaksossa muutaman kerran, tervehtivät käytävällä ja keskustelivat ja vitsailivat tutoroinnin aikana rennosti. Se oli oikein palkitsevaa. Kauheimmaksi kokemukseksi ehdottomasti sanoisin sen, kun tutoroitava jätti tulematta sovittuun aikaan ja seisoskelin ja etsiskelin oppilasta viisitoista minuuttia ennen kuin luovutin ja totesin ettei se ole tulossa.

Mitä itse koet saavasi toiminnasta?

Toiminta omalla tavallansa valmentaa minua itseäni lähinnä matematiikan oppimisessa ja ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla aiemmin käytyjen tai jo meneillään olevien kurssien aiheita.

Kertausta ja uutta ja erilaista ymmärrystä opetettavista aineista ja erilaisia ihmiskontakteja. Ja tietenkin sen hupparin.

Neuvoja tuleville tutoreille?

Älä anna oman "osaamattomuutesi" olla esteenä muiden tutoroimisessa. Kukaan ei oleta saavansa huippu matemaatikkoa tai fyysikkoo kertomaan oikeita vastauksia. Tutoroitavat ovat muita ihmisiä, joilta voi saada henkistä tukea ja apua tehtäviin, joita voitte ratkoa yhdessä.

Ole rohkea, ja uskalla myöntää, ettet osaa jotain. Ja uskalla myös itse pyytää apua.

Neuvoja tuleville koordinoiville opettajille?

Muistakaa pitää toiminta rentona, mutta samaan aikaan kannustavana ja muistakaa jakaa työtä tasaisesti kaikille.

Rento meininki, tasainen työnjako. Ja muistakaa pitää tutoroitavien ja koordinaattoreiden välillä matala kynnyks toimia ja samoin myös tutoroitavien ja tutorien välillä myös mahdollisimman matalan kynnyksen toimintana. Eli siis tasainen työnjako, rento meininki ja matalan kynnyksen homma :)

8. Muita mahdollisuuksia ja kehitysohjeita

8.1. Yliopiston opeopiskelijat

Yliopistokaupungeissa, joissa löytyy opettajankoulutuslaitos, on potentiaali, jota voi hyödyntää LUMA-tutor toiminnan kaltaisesti. Aineenopettajan koulutukseen kuuluu ainakin yksi ohjattu harjoittelu, joka toivotaan toteutettavan muussa kuin harjoittelukoulussa. LUMA-Tutor toiminta ei toistaiseksi ole käyttänyt tätä resurssia, mutta kehityskelpoisia ideoita voisivat olla vaikka opetusharjoittelijoiden käyttäminen tutorien kouluttajina tai erityisesti ylöspäin erityttävän tutortoiminnan pyörittäminen yksinomaan opetusharjoittelijoiden voimalla.

8.2 Yläkouluyhteistyö

Lukio voisi mahdollisesti hyödyntää LUMA-tutoreita jo tulevien opiskelijoiden auttamisessa jo ennen lukio-opintojen alkua. Koulu voisi järjestää lukio-opintoihin

valmistavan kurssin kesällä niille yhteishaussa valituille opiskelijoille, joiden tulokset matematiikassa tai luonnontieteissä ovat heikot. Tässä LUMA-tutoreita voisi hyödyntää, ainakin soveltuvin osin.

8.3 Tutorointi etänä

Keväällä 2020 saatiin pandemian myötä paljon kokemuksia etäopetuksesta ja tämä näkyi myös LUMA-tutor toiminnan siirtymisenä etäyhteyksien päähän. Tutorit ottivat nopeasti käyttöön Microsoft Teams -sovelluksen, joka koulullamme oli pääosin käytössä myös opetuksessa. Tällä välineellä tutorien oli mahdollista neuvoa paitsi puhelun ja viestien välityksellä, myös näyttöä jakamalla. Matematiikka taipui näytölle puolestaan esimerkiksi Abitin kaavaeditoria tai LMath-sovellusta käyttäen.

Kokemukset etänä tutoroinnista olivat varovaisen positiivisia. Kuten etäyhteyksissä yleensäkin, myös tutorointiin välittyi joustavuus, kun kohtaaminen ei vaatinut tiettyä tilaa. Toisaalta juuri kohtaamien herkästi etäyhteydessä jää vajaaksi. Tämä tutoroinnin näkökulmasta heikentää vertaisuuden kokemista, heikentäen mahdollisesti opiskelijan itsetunnon ja motivaation tukemista.

Etävälineet jäävät LUMA-tutor toiminnan käyttöön työkaluina muiden joukossa. Aika näyttää, kuinka paljon niitä käytetään jatkossa.

9. Loppusanat

Tämän oppaan tarkoituksena on innostaa ja rohkaista opettajia ja rehtoreita käynnistämään tutortoimintaa omilla kouluillaan. Erityisesti lukiossa -hankkeen puitteissa olemme tehneet paljon kehitystyötä ilman taustatietoa ja osuneet moneen kuoppaan matkan varrella. Toivon vilpittömästi, että neuvoillamme näitä onnistutaan väistämään ja kehitystyöstä tulee helpompaa. Parhaimmillaan tutortoiminta tekee opettajan työstä mielekkäämpää, tarjoaa tutoreille arvokkaita kokemuksia ja yhteisöllisiä hetkiä sekä helpottaa opiskelijoiden oppimista. Tämä kaikki on kai tavoittelemisen ja kovankin työn arvoista.

Mikäli opas herättää kysymyksiä tai kaipaat muuten vertaistukea toiminnan eri vaiheisiin, ole rohkeasti yhteydessä!

Sakari Salo
040 341 4734
sakari.salo@gradia.fi